A.

I. Kort Udsigt over Lægevidenskabens Historie i Danmark fra det Kiøbenhavnske Universitets Reform (1539).

(Udtog af Hr. Prof. Joh. Dan. Herholdts Program i Anledning af den aarlige Reformationsfest ved Universitetet 11 den Nov. 1812).

Lægevidenskabens Historie i Fædrelandet staaer i nær Forbindelse med Universitetets Historie, forsaavidt den Kiøbenhavnske Høiskole, især ogsaa fra dens ved Reformationen foranledigede Forbedring og Udvidelse i Aaret 1539, har havt en vigtig Indflydelse paa de medicinske Studier, deels som Læreanstalt, deels som en nærmere Anledning til at oplive didhørende videnskabelig Virksomhed. Mærkværdigt er det, at just til samme Tid, da Luther begyndte at ryste den pavelige Auctoritet, havde

ogsaa en større Tænkefrihed begyndt at yttre sig i de medicinske Videnskaber, i hvilken Henseende den navnkundige Paracelsus paa en vis Maade gav Tonen an *). I slig Tingenes Sammenstød er meer end Tilfælde; det guddommelige Forsyns Styrelse lader sig heri ikke miskiende.

De medicinske Videnskabers Historie i Danmark fra 1539 oversees bedst ved at betragte hver Hovedgreen deraf for sig.

I. Den medicinske Clinik. Den er i vort Fædreland som andensteds ældre end Videnskaben selv. Hvad Under da, at den først aabnede vore Fædre den Bane, paa hvilken de kunde forsøge deres Kræfter? At dette ogsaa har været Tilfældet, bestyrke Lectionscatalogerne fra hine Tider tilfulde. Thi disse vise, at fra Aaret 1539 indtil den Dag idag er har denne vigtige Green af Medicinen endnu aldrig været forsømt, men er fra hiin gamle Finke af hvert Aar bleven foredraget. De, som denne Green har været overdraget, have næsten alle, og med Rette, afholdt sig fra Theorier, og mere forladt sig paa deres daglig voxende Erfaring. Førend Hovedstaden blev for-

*) Det medicinske Studiums Tilstand i Europa paa den Tid, da Reformationen begyndte, er af Hr. Professor Herholdt udførligen fremstillet i samme Program.

synet med Hospitaler eller practiske Skoler, kunde Clinikens Læresætninger, skiønt de stedse her i Landet bleve foredragne, dog ikke være tilstrækkelige for den studerende Ungdom, som derfor udenlands maatte søge den nødvendige Øvelse, Erfaring og Bekiendtskab med det Practiske. Da endelig Hospitaler ogsaa her vare indrettede, i Særdeleshed ogsaa Frederiks Hospital 1756 stiftet, savnede de Studerende ei heller her hiemme ønskelig Leilighed til med Held at danne sig practisk.

II. Pharmacologien eller Materia medica, ligesom det Rustkammer, hvorfra Lægen henter de Vaaben, med hvilke han bekriger Sygdommene, holdt næsten lige Skridt med Cliniken. Men da Læren om Medicamenterne sildigere blev uddannet og bragt i videnskabelig Form, saa lode Professorerne sig i Begyndelsen noie med, af Dioscorides, Plinius og andre at forskrive Lægemidler for enhver Sygdom. Dette viser den første Medicinaltaxt, som blev udgiven i Kiøbenhavn 1619, klarligen, da den ei grunder sig paa nogen Pharmacopoee *). Endelig fremtraadde de store Mænd Helv. Dietherich, Tomas Bartholin, Nic. Steno, Jørg. Fiuren, Otto Sperling,

*) Den berømte Chemiker, Joh. Hartmann, er den første i Europa, der nævnes som Professor

Pet. Th. Payngk og Søn Ahasph. Payngk, og Simon Pauli, ved hvis Indsigter og Bestræbelser (imellem Aarene 1633 og 1658) Botaniken og (ved Hielp af Chemien) Pharmacien giorde saadan Fremgang i Danmark, at den danske Lægekunst fik sit eget Dispensatorium (1653). Derefter blev Pharmacologien særskilt foredraget, Aar 1660, af Rasm. Bartholin ("de proportionibus medicamentorum"); 1664 af Ostenfeldt ("de remediis popularibus"); 1671 af Ole Borch ("de pharmaceuticis præparationibus"); 1686 holdt den sidste Forelæsninger over "Chemiæ pharmaceuticæ elementa"*). Vege-

i Chemien, nemlig ved Universitetet i Marburg 1609. Hans Apophtgma var:

Dogmata non juro in Paracelsi aut scita Galeni,
Vera utriusque placent, falsa utriusque jacént.

Den første Apotheker-Taxt i Europa udkom 1538. (Om Apothekerkonstens og Medicinaltaxtens Historie i Danmark fortiener i øvrigt at eftersees Forfatterens interessante Afhandling i det Skandinaviske Liter. Selsk. Skrifter 1811 S. 137 — 264. Udg. Anm.).

*) Herved fortiener at bringes i Erindring det chemiske Laboratorium, som Ole Borch lod indrette for Alumnerne paa det af ham stiftede Collegium (s. Badens Universitets-Journ. 1794 S. 14).

tabiliſke Midler, vrangeligen kaldte Galenſke) vare i Begyndelſen meeſt i Brug; ſiden kom chemiſke Midler (under Navnet Sphagyrica) i Mode. Hvordan i øvrigt Tidens Aand var, og hvor ſtor Indgang Adepternes Drømmerier havde fundet endog hos Apothekerne, dette ſees nokſom af Titelen paa et Skrift, ſom haves i det kongelige Bibliothek *).

III. Anatomien. Denne Green af Lægekunſten, hvis Fremgang den romerſke Paves Myndighed og Concilierne engang modſatte ſig, blev i vort Fædreland meget ſildigere dyrket end Cliniken og Pharmacologien. Men ligeſom Anatomiens Lys i vort Fædreland ſildigere opgik for Medicinen, ſaaledes bleve vore Landsmænd, da de

*) "Tractatus de lapide philosophorum admirabili, sive Tractatus was vom lapide philosophorum admirabili zu halten, und wo derselbe mit der heiligen Schrift als dem wahren Eckstein Christo Jesu, sowohl auch dem grossen Welt Buch der Natur concordire, entgegengesetzt allen denen, so denselben ex rebus seu materiis vulgaribus und nicht antimonio magico seu chao universali zu erlangen sich unternehmen wollen. (Auctore Benedicto Campero Pharmacopola Fridericiæ anno 1664, sub inscriptione: Loqvente veritate taceat discedatque mendacium.„

først havde begyndt at lægge sig derefter, heri Fremmedes og Efterslægtens Lærer. Paa den Tid, da Kiøbenhavns Universitet blev stiftet, beherskedes Norden endnu alt for meget af Overtroe til at nogen, hvor oplyst han endog ellers var, vovede at lægge Haand paa et menneskeligt Cadaver. De første Professorer ved Kiøbenhavns Universitet bleve hentede udenlandsfra, og havde hos Fremmede forskaffet sig den Kundskab, de havde i Anatomien. Johann. Franciscus maatte mellem Aarene 1560 og 1584 saa godt som uden al Demonstration foredrage Osteologien efter Galens Skrifter. Andreas Christianus, som kom efter Franciscus og var Professor indtil 1601, havde, da han først forsøgte offentligen at anstille Dissectioner, omtrent samme Skiæbne som fordum Democrit hos Abderiterne. Før Aaret 1628 eiede Kiøbenhavns Universitet ei engang et Skelet, og det første, som H. Arnisæus i dette Aar forærede Universitetet, udstillede Professorerne med en Spade i Haanden, i det Øiemeed, at den almindelige Mand skulde vænne sig til Synet deraf som et Sindbillede paa Døden. Endnu gaves der i Kiøbenhavn ingen Hospitaler, hvorfra Lægerne kunde faae Menneske-Cadavera; ei heller var der før 1644 noget anatomisk Huus opbygget. Disse Omstændigheder tilsammen vise, at Lægekunstens

Dyrkere dengang endnu ei have havt Leilighed ti noget videre end Zootomie *).

For Casp. Bartholins (Faderens) Tid, som var født 1585 og døde 1629, var der i vort Fædreland ingen, som synderligen fremhialp det anatomiske Studium. " Denne sidste, efter at have udenlands benyttet sig af de ypperste Mænds Veiledning og erhvervet sig en stor Færdighed, udgav i Aaret 1611 sine institutiones anatomicæ, hvilke alligevel ikke bleve optagne med forønsket Bifald. Men det var saa langt fra, at han derved lod sig afskrække fra dette Studium, at han meget mere, saavidt Tidernes Leilighed tillod det, ivrigen anforte sine Tilhørere til at dyrke samme, hvilket hans i Goslar 1631 udkomne Controversiæ anatomicæ tydeligen vise. I det Anatomiske var imidlertid Henning Arnisæus (fra 1620 Kong Christian den fierdes Livlæge) næsten mere bevandret end C. Bartholin. Af Kunsthistorien erfarer man ogsaa, at H. Arnisæus er den, som anatomerede og præparerede de Menneske-Cadavera, som den berømte Maler, Christ. Gerther, efter den

*) S. Professor M. Skielderups Program om Anatomiens Historie i Danmark, hvoraf en forkortet Oversættelse findes i disse Annal. 1811 2 B. S. 161 ff.

brunsvigske Hertugs Henrich Julius's Befaling, betiente sig af ved sine Malerier, hvilke Conring roser som mageløse.

Umiddelbar efter Arnisæus og næsten paa samme Tid fremstaae de tvende Mænd Simon Pauli og Thomas Bartholin, der hos os bragte Anatomien til dens høieste Glands. Simon Pauli forklarede først offentligen, Aar 1641, Galenus om Benene, efter det Universitetet tilhørende Skelet, som Ole Worm havde forfærdiget i Aaret 1628. Han udviklede ogsaa i en egen Afhandling Anatomiens Oprindelse, Fortrin og Nytte *), og holdt, da et anatomisk Huus i Aaret 1644 var indrettet, offentligen anatomiske Demonstrationer paa Menneske-Cadavera. Th. Bartholin blev især berømt ved sin Anatomie **), hvis Anseelse bedst skiønnes af de mange Oversættelser, som deraf udkom næsten i alle cultiverede europæiske Sprog, og ved sin paa den Tid nye Lære om vasa lactea og lymphatica, foruden ved utallige andre Skrifter, som han i faa Aar

*) Syntagma. Hafn. 1643.

**) Dens forskiellige Udgaver vare: Lugd. Bat. 1641, 1645, 1651, 1669; Hagæ Comit. 1655, 1660, 1663, 1669.

udarbeidede *). Aldrig og ingensteds blomstrede det menneskelige Legmes Anatomie i en høiere Grad end under disse tvende udødelige Mænd.

IV. Chirurgien. Denne havde fra sin Oprindelse af næsten samme Skiæbne som Cliniken. Støttende sig fordum næsten allene paa Erfaringer, blev den længe med Tillid udøvet, inden den hævede sig til Videnskabs Rang. Saa længe Anatomien endnu var i sin Barndom, maatte Chirurgiens Hielp være meget mislig. Thi hvilket større Vovestykke end at foretage chirurgiske Operationer paa det menneskelige Legeme, uden at kiende i det mindste dets fornemmeste Organer. Chirurgiens Historie i vort Fædreland er endnu alt for lidet oplyst. Vi vide ikke, om Ægypters, Grækers, Arabers og Middelalderens haandskrevne Værker i dette Fag ere komne til Norden tidligere end Bogtrykkerkunstens Opfindelse, og ligesaa lidet, i saa Fald hvilke? Ei mindre uvist er det, om Chirurgerne til den Tid have været lærde nok for at forstaae Skrifter i disse Sprog. Studerede Chirurgers Antal var endnu i det 16de Aarhundrede endog i Frankerig saare lidet. I vort Fædreland synes al cliniск Lægekunst, saavel den chirurgiske som medicinske, fra de ældste Tider af

*) Mere herom i Professor Skielderups foranførte Program.

at have været overladt i Fruentimmernes Hænder *). I det 11te Aarhundrede tales der først om Mænd, som udøvede begge Grene af Lægekunsten **). Fra den Tid af og indtil Universitetets Reform finder man ikke Spor til, at den danske Chirurgie har giort noget betydeligt Skridt fremad; ei heller havde Chirurgerne før Simon Pauli's Tid (1639) nogen Leilighed til at faae Undervisning i det menneskelige Legems Anatomie, dette for Chirurgien saa uundværlige Hielpemiddel. Ligesaa manglede Hospitaler, der, som practiske Skoler, kunde aabne Adgang til dens Udøvelse ***). Endelig veed man ikke, naar Danmark først har havt nogen Kunstner, som forstod at forfærdige chirurgiske Instrumenter. Heraf kan man slutte, hvor liden Kyndighed de Chirurger maae have havt, for hvis Skyld Kong Frederik 2 allerede 1577 stiftede et chirurgisk Collegium. Forsaavidt de forstode noget, have de vist-

*) M. Saxtorph om Fødsels Hospit. Stift. i Nye Samling af Vidensk. Selsk. Skrift. 2 B. 1783. S. 112. Streedorfs samlede Skrifter 1 B. S. 59.

**) Nyerup Udsigt over Fædrenel. Literat. i Middelald. 1804. S. 5.

***) Baden om Lægevidenskabens Forfatning i Oldtiden og Middelalderen. 1801.

nok været fremmede. Riegels, hvis store Iver for det chirurgiske Studium fortiener Efterverdenens Tak, laster uden Grund de Professorer i Medicinen, som vare Caspar Bartholins Forgiængere, for at de maaskee ikke have foredraget Anatomien uden efter Bøger og maaskee ikke givet sig af med Chirurgien, og derfor manglet Velvillie mod Chirurgerne *). Men dersom Chirurgiens Tilstand var saaledes, som foranført, hvad kunde da disse lærde Mænd udrette meer? Chirurgerne selv hentede næsten al deres Viisdom af Albucasis og især af von der Stylle's Skrifter. Saa bød Nødvendigheden og Tidens Beskaffenhed **). Efter Simon Pauli's og Thomas Bartholins Tid havde man upaatvivlelig her i Landet ikke faa i

*) De fatis chirurg. p. 358.

**) I Christ. 4 Kirke-Ordinanz af 2 Jul. 1607 tales vel om Hospitaler, hvori Spedalske og Syge kunde indtages, men hverken om Læger eller Chirurger, som skulde have Omsorg for disse Syge. Paa Diæt og Baden sættes al Haab om Helbredelse. Ikkun skulde Lægerne udi Kiøbstæderne giøre deres Bedste til, at de Sygdomme, som lægelige vare, kunde lægges, og tage en billig Løn for deres Arbeid og Omkostning, at de Fattige maatte ei alene opholdes, men ogsaa hielpes til Forlighed, saavidt mueligt var.

Anatomien vel oplærte Chirurger, og det anatomiske Studiums Fremgang synes tillige at være bleven en Anledning til, at Chirurgerne nu bortlagde de ufuldkomne Skrifter, der hidtil havde betient sig af. Men til Øvelse for den studerende Ungdom savnedes endnu Hospitaler eller practiske Skoler. De academiske Lærere miskiendte imidlertid ikke Chirurgiens Vigtighed, meget mere lode de sig dens Tarv være meget magtpaaliggende, hvilket man blandt andet ogsaa seer af O. Worms Brev til Andreas Toxotius i Aaret 1616 *).

V. Fødselsvidenskaben. Da sammes Historie hos os for faa Aar siden udførligen og nøiagtigen er fremstillet af vor berømte Matth. Saxtorph **), saa bemærkes her allene, at før Fødselsstiftelsens Oprettelse var denne Kunst ikkun lidet dyrket. Et Bidrag til dens Tilstand i det 17de Aarhundrede afgiver Christian 4des Kirke-Ordinants af 2 Jul. 1607, hvor iblandt andet foreskrives: "Saadanne Jordemødre skal man have, som ere ærlige og gudfrygtige, som forstaae sig noget paa sit Embede. — Prædicanterne skulle undervise disse Jordemødre, hvorledes de sig skulle

*) Wormii Epistol. I. 4.

**) Om Fødsels-Hosp. Stiftelse i Nye Saml. af Vidensk. Selsk. Skrift. 2 D. 1783.

have, baade med Barsel-Qvinder og med Fosteret. De kunne trøste Qvinderne med, at Gud er selv nærværende tilstæde, giørendes selv det beste, dersom han paakaldes. Dersom Barnet er i Livsfare, efter det er fød, da skal Jordemoderen med andre gudfrygtige Danne-Qvinder, som hos ere, strax befale det Gud med disse eller slige Ord: O Herre Jesu, dette Barn ofre vi dig, efter dit eget Ord, og beder dig, at du annammer det, og lader det blive en Christen.„ Fødselsvidenskaben blev ikke ved Kiøbenhavns Universitet ordentligen lært, enten for Giordemødre eller Studerende, for 1739, da B. J. de Buchwald først giorde sig bekiendt.

VI. Physiologie. Philosopherne sysselsatte sig tidligere med at undersøge den menneskelige Siels Evner og Forretninger, end af Legemets Bygning at forklare Livets Phænomener. Psychologien blev derfor tidligere bearbeidet end Physiologien. Ja den Mening er meget rimelig, at Physiologien skylder Læren om den menneskelige Siels Evner og Sygdomme sin Oprindelse. Hippocrates var den første, som opmuntrede til den egentlige Physiologies Studium, i det han lærte: stræb at vorde en Naturkyndig. Fra den Tid af vare de største Læger og alle Secter stedse eenige deri, at Lægekonsten er høist ufuldstændig og skrøbelig, hvis den ikke er bygget paa sikkre physiologiske Grundsætninger. Men da Physiologien især

henter sine Principer fra Anatomien, Chemien, Physiken og Mathematiken, ligesom samlede under eet, saa blev det uundgaaeligt, at hvad i disse forskiellige Videnskabsfag enten manglede eller var ufornuftigt, maatte faae Indflydelse paa Physiologien. Det langsomme i hines Fremgang sinkede derfor ogsaa dennes. Hvad i denne vanskelige Lære er udrettet indtil Midten af det 16de Aarhundrede, sees af den store Fernelii *) Skrifter. Her anmærkes kun, at Physiologien før Harvey's og Thom. Bartholins Tid var kun dyrket stykviis og fuld af Vildfarelser. Det er derfor ei at undre over, at Gellius Sasceridis (1612—1613) efter Tidernes Smag lagde Ph. Melanchtons Bog om Sielen til Grund for de Forelæsninger, han holdt for Physiologiens Dyrkere. Ligesaalidet bør det være os paafaldende, i Casp. Bartholins (1708) og de Frankenau's (1712) physiologiske Forelæsninger at finde saadanne Urigtigheder, som vi siden have lært at forkaste. Nemlig om Blodets Omløb var dengang endnu intet bragt til Vished; Veien til Næringssaftens Indgang i Blodet var ei endnu opdaget; Leveren tillagde man Blodets Tilberedelse; om Lungernes Forretning vare Lægerne endnu ei eenige med sig selv. Imidlertid begik mange, forre-

*) Physiolog. Lib. VII.

sten endog ypperlige, Læger de störste Feil formedelst Anatomiens, Chemiens ꝛc. ufuldkomne Tilstand, fordi de byggede Physiologiens Grundsætninger ikke paa dem alle foreenede, men paa en eller anden enkelt deraf særskilt. Heraf opkom efterhaanden forskiellige physiologiske, deels eensidige deels paa blotte Hypotheser opförte Systemer. Dog tilkommer Physiologerne især den Roes, at de aldrig have ophört at nære en for Medicinen saare gavnlig Iver, og at de altid have bragt Lægevidenskaben til Live igien, naar den var falden i en vis Afmagt.

VII. Den tinglige Medicin (Medicina forensis, Lægekunsten i Forbindelse med Justiz og Politie). Denne höistvigtige Deel af Lægekunsten, uden hvilke saa mange Tilfælde i det daglige og borgerlige Liv ikke rigtigen kunne bedömmes, maatte formedelst den Kundskab i de medicinske Videnskabers hele Omfang, som den forudsætter, langsomt udvikle sig. Uvidenhed, religiöse Fordomme og Geistlighedens Herskesyge havde i Middelalderen indført en Mængde af ligesaa usikkre som tildeels grusomme Midler til Sandhedens Opdagelse ved Justitz- og Politiesagers Behandling, blandt hvilke de saa kaldte Gudsdomme ere nokfom bekiendte. Dette var Kilden til mangfoldige Uretfærdigheder og Ulykker. Först mod det 16de Aarhundrede be-

gyndte denne Videnskab, medicina forensis, at grundes, og Carl 5tes i Aaret 1532 udkomne Hals-Gerichtsordning giorde først Epoche i Henseende til Lægekunstens Forbindelse med Justiz- og Politievæsenet *), hvorfor den tinglige Medicins Oprindelse med Rette herfra udledes; men den første Lærde, der som Forfatter lagde Grunden til samme, var, mod Slutningen af det 16de Aarhundrede, den Sicilianske Læge Fortunatus Fidelis **), i hvis Spor siden Pave Innocenz den 10des Livlæge, Paul Zacchias ***), og efter ham mangfoldige andre traadde. Carl den 5tes Halsretsordning afskaffede de saakaldte Gudsdomme og hemmelige Retter. Religionens Reformation ved Luther og Medicinens ved Paracelsus og Helmont udbredte Tænke- og Skrivefrihed. Torturen blev endelig til Lægernes store Glæde afskaffet, hos os dog først ved Fdn. 30 Dec. 1771. Hvilken Tortur maa den Læge troes selv at have udholdt, som befaledes at over-

*) Geschichte der peinlichen Gerichtsordnung Kaiser Karl des Fünften. Nürnb. 1784. 4.

**) Som skrev 16 Bøger de relationibus medicorum Panorm. 1598. Palermo 1602. 4. Venet. 2617. 4. Lips. 1674. 4.

***) Qvæstiones medico-legal. Rom. 1621. 4. Francof 1666. 1656.

være slige piinlige Forhør? Imidlertid havde man fra Paræus indtil Harwey og Thomas Bartholin giort stor Fremgang i Chirurgie, Giordemoderkunst, Anatomie og Physiologie. Mange Urimeligheder og megen Overtroe *), som var kommen ind i Medicinen, adspredtes af Fornuftens Lys, og gave Plads for det Sikkrere og Paalideligere.

*) Nogle Exempler paa de Urimeligheder, som fandt Sted i Norden, ere følgende, tagne af de norske Love: "End om Kone døer med Barnet i Barnsnod, da skal man begrave hende i Kirkegaarden, som andre Mænd, og ikke skiære Barnet fra hende. (Kong Magni Gule-Tings Lov CXV. p. 218)... Det er nu dernæst, at ethvert Barn, som bliver fød, skal udi vort Land opfødes, med mindre det er fød med den Skavank, at Ansigtet vender did, hvor Nakken skulle vende, eller Tæerne did hen, hvor Hæl skulle være, da skal det Barn føres til Kirken og døbes, men siden maa man legge det ned i Kirken, og lade det der doe. (Kong Hagen Adelsteens Gule-Tings Lov Cap. 20 pag. 29). Bliver nogen overbeviist at have beblandet sig med Bo-Fæ, da skal han gildes, og skal saadan udædisk Mand fare af vor Konges Land-Egn, og aldrig mere komme tilbage. De Øvrigheds-Personer, som der ere satte baade paa Kongens og Biskoppens Vegne, skulde lade den Mand gilde (samme Lov C. 29 p. 44).

Derved vandt den tinglige Medicin uendelig. Blandt Læger i vort Fædreland, som i dette Tidsrum udmærkede sig ved Fortienester i denne Henseende, bør især nævnes Henric. Arnisæus *) og Jorg. Frank. de Frankenau **), Hoflæge og Pfalzgreve. Forresten var det Consistorium overdraget, at løse og bedømme tvivlsomme Spørgsmaale i dette Fag ***). Saavidt man kan see af Lections-Catalogerne, var Dethardinq den første, som offentlig foredrog den tinglige Medicin (1738). Saa sildig finde vi dette Videnskabsfag dyrket i vort Fædreland; at det ikke desto mindre dengang var meget ufuldkommen, kan man slutte deraf, at Chemien før Slutningen af det 17de Aarhundrede endnu kun havde giort ringe Fremskridt.

---

*) De partus humani legitimi terminis. Francof. 1642.

**) Han udgav Zacchiæ Qvæstiones 1636 og auct. 1688.

***) See Thom. Bartholins Cista Medica LXLIX. pag. 890 og 522 a. Responsum in causa inquisitæ, quæ peperisse judicatur. quod in mammis lac inventum est; b. an lac in mammis arguat partum præcedentem.

II. Udsigt over de private Stiftelser og Legater ved Kiøbenhavns Universitet, som ere bestemte til Understøtning for Studerende eller anden Hensigt.

(Fortsat fra forrige Hæfte S. 32).

XIII. Det Buchwaldtske Legat

stiftet af Prof. Med. Etatsr. Baltzer Johan von Buchwaldt*), som ved Testament af 17 Jan. 1763 legerede til Hielp og Opmuntring for Studiosi Medicinæ 4000 Rd. Ordentlig Fundats blev først affattet og confirmeret en Tidlang efter hans Død, nemlig i Aaret 1785. Efter denne skulle Legatets Renter deles mellem tvende duelige Studiosi Medicinæ, som beholde samme i tre Aar; dog at det overlades til Ephori, som ere Rector Magnificus med de tvende ældste Medlemmer af det medicinske Facultet, efter Omstændighederne allene at lade een Candidat i tre Aar nyde godt af de halve Renter, men at oplægge den anden Halvdeel af Renterne, indtil de opvoxe til 600 Rd., for deraf at udrede et Reisestipendium paa to Aar, nemlig 300 Rd. aarlig, til en haabefuld medicinsk Candidat. Man har sædvanlig giort Brug af

*) Om ham jvf. disse Ann. 1811 2 B. S. 188 f.

denne sidste Tilladelse, saa at Legatet desaarsag inddeles i Stipendium majus og minus; det større er Reisestipendiet, eller 300 Rd. aarlig; det mindre er den Deel af den aarlige Rente, som tillægges en Studiosus Medicinæ hiemme. Capitalen er nu 6126 Rd. 30½ ß. *); Renten var til 11 Jun. 1811 222 Rd. 7½ ß. Stipendium minus blev oppebaaret med 75 Rd. **).

XIV. Legatum Cosmianum

stiftet af Studios. Theolog. Cosmus Budolph Mortensen, som døde 13 Jul. 1712, og paa sin Sygeseng testamenterede Universitetet 300 Slettedaler med Vilkaar, at Renten deraf hver 11 Jul. maatte gives en fattig skikkelig Studioso, som hans nærmeste Venner maatte præsentere, i tre Aar, fra det første han civitatem academicam erlanger, og indtil han udi sit triennio haver absolveret alle pensa academica efter leges et statuta. Capitalen udgiorde til 11 Jun. 1811, med Increment, 212 Rd. og Renten 8 Rd. 4 Mk. 15 ß.

*) I Aaret 1805 5237 Rd. I den nuværende Capital er ogsaa indbefattet det til Reisestipendium Oplagte, som i sidste Tid ei er blevet uddeelt.

**) Fundatsen er trykt i disse Annal. 1812 1 Hæfte S. 57 — 63. Legatet omtales af Janson S. 21.

Det uddeles for nærværende Tid af Hr. Etatsraad Ridder Treschow, som Medlem af Consistorium, og Hr. Generalauditeur Ridder Bornemann, som nærmest af Familien *).

XV. Dalgaards Legat

Stifteren er Studiosus Niels Dalgaard, siden Klokker til Budolphi Kirke i Aalborg, som først 1687 skiænkede 100 Slettedaler i Croner, og siden i Aaret 1710 paa ny 65 Rd. 4 Mk. Croner. Capitalen med en endnu tilkommen Incrementsum udgiør for Tiden 265 Rd. 60 ß., hvis Renter nydes af en skikkelig Student, helst fra Aalborg eller Herlufsholm Skoler, med 9 Rd. 5 Mk. 8 ß. Rector og Professorer disponere over Stipendiet, og dets nuværende Ephorus er Hr. Etatsraad Ridder Treschow **).

*) Om dette Legat s. Hofman I. S. 186. Janson S. 25. Badens Univ. Journ. I. 132. Fundatsen, som er dateret 11 Jul. 1715 og underskrevet af Stifterens Stiffader, Biskop Franz Thestrup i Aalborg og hans Moder Magdalene Bornemann, er ikke trykt in extenso. I Udtog findes den hos Hofman a. St.

**) Fundatsen, som er af 12 Nov. 1687, er hidtil ikke fuldstændigen trykt. Efterretninger om samme findes hos Hofman I. S. 184. Janson S. 26. Baden I. 122.

XVI. Legatum decollatæ virginis *)

(Den halshuggede Jomfrues Legat).

saaledes kaldet af en adelig Jomfrue, som var bleven henrettet, og som formenes at være en Christence Kruchov **). Capitalen, 500 Rd. Species, blev 1623 indbetalt til Universitetet, og udgiør nu i alt 531 Rd. 24 ß. Renten, 19 Rd. 24 ß., uddeles aarlig til tre fattige Studenter, saa at enhver nyder 6 Rd. 40 ß. Nuværende Ephorus er Hr. Prof. P. E. Müller. Fundats synes aldrig at have existeret ***).

XVII. Stipendium domus regiæ.

Dette Legat er opstaaet af tvende Legatsummer, nemlig:

*) Dets oprindelige Benævnelse er Legatum nobilis virginis, supplicio affectæ.

**) Nye Danske Magaz. I. S. 379.

***) Jvfr. Hofman I. 141, hvor mere kan læses om Afvexlinger i Capitalens Skiæbne; Janson S. 25 og Nyerup Efterretninger om Regentsen S. 41. Af de tvende sidste erfares, at Legatets Renter uddeles til tre paa Regentsen boende Studiosi, som forberede sig til Missionærer, naar saadanne ere. Denne Foranstaltning grungrunder sig paa Kgl. Resolut. af 8 Mart. 1737.

1) af 1200 Rd. som i Aaret 1766 bleve af Communitetets Midler, istedet for at anvendes til en Ereport, med allerhøieste Samtykke henlagte til et eget Stipendium for to Alumni paa Regentsen under Navn af Stipendium Carolino-Mechtildianum.

2) af 1000 Rd., som Kongehuset i Aaret 1777 skiænkede til et Haandbibliotheks Oprettelse paa Regentsen, og hvoraf de 400 Rd. strax anvendtes til Bøgers Indkiøb (som nu udgiøre en Deel af Communitetsbibliotheket), men de 600 Rd. udsattes paa Rente til samme Brug.

Disse 600 Rd. sammensmeltedes nu med hine 1200, og begge Summer samlede erholdt det fælles Navn af Stipendium domus regiæ, dog saaledes at enhver af begge Capitalerne beholdt sin særegne Anvendelse. Saaledes uddeles Renterne af de 1200 Rd. til tvende Alumni paa Regentsen, som hver nyde henved 24 Rd. aarlig i tre Aar. Men Renten af de 600 Rd. eller ligesaa meget aarlig, kommer Communitetsbibliotheket tilgode. Legatet staaer under det theologiske Facultets Bestyrelse, og Ephorus for det Stipendium, som uddeles til tvende Alumni paa Regentsen, er Prof. Theol. primarius, for nærværende Tid Hr. Dr. Prof. Ridder Hornemann *).

*) Om dette Legat findes intet hos Janson eller Baden noget i Nyerups Efterretninger om Re-

XVIII. Det Finckiſke Legat.

Det er oprettet af Profeſſor i Medicinen ved Kiøbenhavns Univerſitet, Dr. Thomas Fincke (rettere Finck), ſom ved Fundats af 6 Jan. 1619 ſkiænkede en Capital af 2000 Rd., hvis Renter iſær ſkulde anvendes til Reiſeſtipendium for en Studioſus Medicinæ. Ved en ny Gave forøgede Deſcendenterne i Aaret 1681 Capitalen til 3000 Rd. Spec., og ſkulde da Renten af de 2000 Rd. være et Reiſeſtipendium for en, ſom ſtuderer Medicin og Philoſophie, at nyde i fem Aar, og hvad de øvrige 1000 Rd. angaaer, Renten af de 700 Rd. aarligen uddeles til 6 ſkikkelige Studioſi, at nyde i det høieſte i fem Aar, og Renten af de 300 Rd. diſtribueres til tvende Profeſſores Medicinæ, Senior i det philoſophiſke Facultet og Decanus i ſamme, dog at 2 Rd. blive til dens Diſpoſition, ſom har cistam medicam i Giemme, til ſmaa Udgifter. Capitalen er for nærværende Tid 5182 Rd. $3\frac{1}{2}$ ß. *), Renterne

gentſen S. 24 ff. Fundatſerne for begge de Capitaler, hvoraf det beſtaaer, ere trykte i diſſe Annal. 1809 2. B. S. 213 – 224.

*) I Aaret 1755 var Capitalen 3400 Rd.; i Aaret 1787 var den ſteget til 3450 Rd.; i Aaret 1800 til 4213 Rd.; og i Aaret 1805 til 4608 Rd.

udgiøre i alt 187 Rd. 81 ß., og den Deel deraf, som er bestemt for Stipendiarii, deles i Stipendium majus og minus; det første er Reisestipendium for en Studiosus Medicinæ (86 Rd. 6 ß.), det andet oppebæres af 5 *) fattige Studenter, saa at hver nyder 5 Rd. aarlig i 5 Aar. Til begge Medici ordinarii i Facultetet, til Senior i det philosophiske Facultet og Decanus i samme Facultet udredes til hver 3 Rd. 2 Mk. 8 ß., og til cista medica 2 Rd. 1 Mk. 15 ß. Det medicinske Facultet udnævner Stipendiarii. Nuværende Ephorus er Hr. Etatsraad Bang **).

XIX. Dr. Henrich Fuirens Legater.

Dr. Med. Henr. Fuiren, som døde 1659, har skiænket til Universitetet:

1) en Capital af 500 Rd. til dets Naturalmuseum og Anatomiehuus ***). Denne Capital er

*) Fundatsen taler om sex.

**) Om dette Legat jvfr. Hofman I. S. 155 ff. Janson S. 16. Begge Fundatserne af 1619 og 1681 ere trykte i Badens Univ. Journ. VII. S. 73 ff., hvor ogsaa findes videre Efterretninger om Capitalens Tilvext.

***) Hofman I. 281. Baden VII. S. 78 f. Fundatsen af 18 Dec. 1660 er endnu ikke trykt.

bleven sammensmeltet med Thomas Fuirens Legat, som nedenfor skal omtales.

2) en Capital af 500 Rd. Spec., hvis Renter skal nydes af tre fattige og skikkelige Studenter. Denne Capital udgior nu 573 Rd. 72 ß., og Renten, 20 Rd. 77 ß., deles mellem tvende *) Stipendiarii. Familien foreslaaer. Consistorium udnævner. Nuværende Ephorns er Hr. Etatsr. Ridder Treschow.

3) en Capital af 300 Rd., hvoraf Subbibliothecarius ved Universitetsbibliotheket skal nyde Renten til sin Løns Forbedring **).

XX. Diedrich Fuirens Legat.

Stifteren, en Brodersøn af den forrige, Baron, Eier af Windingegaard og Syndervang, skiænkede 1674:

1) til Natural-Museets Vedligeholdelse 500 Rd. ***). Denne Capital er siden bleven sammen-

*) Fundatsen nævner tre. Den findes trykt i disse Annal. 1806 1 B. S. 250 f. Jvf. Hofman I. 189.

**) Hofm. I. S. 266. Fundatsen, underskrevet af Testators Arvinger 18 Dec. 1660, er endnu ikke trykt.

***) Hofm. I. S. 281 Baden VII S. 78.

smeltet med Thomas Fuirens Legat, som anføres under næste No.

2) til Universitetsbiblioteket 500 Rd. til at vedligeholde Bogskabenes Laase, Vinduer og Dører, samt, forsaavidt Renten ei dertil maatte være fornoden, til physiske og mathematiske Forsøg *).

XXI. Thomas Fuirens Legat.

Stifteren var Dr. Med, Th. Fuiren, som i Aaret 1658 skiænkede til Universitetet en Capital af 2000 Rd., Renten at nydes i fem Aar af en Studiosus Medicinæ eller Philolog., hiemme eller som Reisestipendium. Stipendiarius udnævnes af Decani i det medicinske og philosophiske Facultet, og nyder Renten af c. 2300 Rd., hvortil Legatcapitalen er opvoxet **).

Med denne Capital ere sammensmeltede de tvende Fuirenske Legater, hver paa 500 Rd., som

*) Hofm. I. S. 267. Begge Legater ere stiftede ved Fundats af 14 Jun. 1674, hvilken ikke er trykt.

**) Gavebrevet, udfærdiget efter hans Død under 14 Jun. 1674, findes hos Baden VII S. 79 f.; i Udtog hos Hofman I. S. 190 f. Det omtales af Jonson S. 16, men uden fornoden Oplysning i Henseende til de flere Capitalers Sammensmeltning.

ere anførte under XIX. 1. og XX. 1., hvilke tilsammen ere forøgede til noget over 1100 Rd., saa at Thomas Fuirens Legat i Foreening med disse tvende Legater udgior nu i alt en Capital af 3459 Rd. 43 ß. *). Renten af hine 2300 Rd. udgiøre det Fuirenske Reisestipendium, og Renten af det øvrige anvises til de under XIX. 1. og XX. 1. ommeldte Legaters Bestemmelse **).

XXII. Det Fossiske Legat

oprettet 1701 af Lauritz Foss, Assessor i Cancellie-Collegio, som stiftede en Capital af 2000 Rd., hvis Rente nydes af en skikkelig Student i 4 Aar, men hver femte Aar oplægges Renten til Capitalens Forøgelse. Stipendiarius maa ikke nyde Renten af mere end 6000 Rd. Det aarlige Overskud oplægges da saa længe, indtil atter en Capital af 6000 Rd. er opnaaet, af hvis Renter da en ny Stipendiarius skal nyde godt;

*) I Aaret 1787, efter Janson, 3400 Rd.

**) Jvfr. Baden a. St. Thomas Fuirens Legat i Forbindelse med de tvende andre, hvis Capitaler dermed ere sammensmeltede, kaldes ogsaa Legatum Fuirenianum majus til Forskiel fra det under XIX. 2. anførte, som da benævnes Legatum Fuirenianum minus.

og saaledes fortfares i det Uendelige, saa at Stipendiariernes Antal forøges med en ny, hver Gang Capitalen er forøget med 6000 Rd. Legatet er egentligen alene bestemt for den Fossiske Families Descendentere, dog at en Professors Søn ved hver fierde Omgang maa nyde samme, indtil Capitalen er steget til 24000 Rd., fra hvilken Tid af en Professors Søn altid skal nyde Renten af 6000 Rd. lige med Familien. Under visse Omstændigheder kan Stipendiet med Denominators Samtykke deles mellem flere. Den ældste af den Fossiske Familie har Nominationsret. Ephorus er en af Consistorii Medlemmer. Capitalen beløber nu 13464 Rd. 5 Mk. 3 ß. *) og Renten var til 11 Jun. 1811 486 Rd. 4 Mk. 10 ß. Deraf nøde i bemeldte Aar 6 Studerende hver et Stipendium af 75 Rd. Jus denominandi udøves for nærværende Tid af Hr. Kammerherre v. Foss, og Ephorus er Hr. Etatsr. Woldike **).

*) Efter Ildebranden 1728 udgiorde Capitalen 3440 Rd. 5 Mk. 8 ß. i Croner; 1755 var den opvoxet til 5000 Rd., 1787 til 9,600 Rd., 1794 til 11,024 Rd. 6 ß., 1800 til 12410 Rd.

**) Fundatsen læses hos Hofman I. 194. Om Capitalen Skiørbne og Renternes Anvendelse mere hos Baden II. 109 ff. og V. 30. Legatet omtales hos Janson S. 17.

XXIII. De Frisers Legat

først stiftet af Cantzler Johan Friis til Hesselager, som kort før sin Død (1570) skiænkede Universitetet en Capital af 3500 Rd. til fattige Studenteres Underholdning. Hans Brodersønner Niels, Frederich og Christiern Friis oprettede derover 1584 en Fundats *), ved hvilken bestemtes, at Renten skulde oppebæres af 6 fattige Studentere, saa at enhver i 3 Aar nyder Renten af 500 Rd. Ved samme Fundats forøgedes Legatcapitalen med 500 Rd. til den Professor, der skulde have Opsyn med Stipendiarierne. Frederich Friis til Hesselager lagde til hiin Capital af 3500 Rd. endnu, til 4 fattige Studenteres Underholdning, 2000 Rd. Spec. **), saa at bemeldte Capital nu blev 5500 Rd., og Stipendiariernes Antal 10. I Aaret 1671, da Capitalen var voxet til 6000 Rd. Spec., blev Stipendiariernes Antal fastsat til 11. Den ældste paa Skioldsiden af de Friser af Hesselager har Denominationsret. Til Ephorus eller Distributor af Legatet har Fundatsen indsat Lector eller Professor Pædagogus, der svarer til nuværende yngste Professor i Consistorium. Le-

*) Denne findes trykt hos Hofman I. 39 ff.

**) Hofm. I. 47. Fundatsen selv ikke trykt.

gatets Capital udgior for nærværende Tid 7458 Rd. 72 ß., af hvis Rente, som udgior 270 Rd. 36 ß., 11 Stipendiarier, nyde hver 22 Rd. 52 ß. Efterat de Frisers Familie paa Skiold-siden med Generalmajor O. Juel er uddød, udøves Denominationsretten af Consistorium *). Nuværende Ephorus er Hr. Professor B. Thorlacius.

XXIV. Det Gludiske Legat

stiftet 1755, af Klokker Niels Glud, som skænkede 666 Rd. 4 Mk., for at Renten skulde uddeles til 2 Alumni paa Regentsen, især saadanne, som have devoneret fra Horsens Skole. Stipendiet oppebære de, saa længe de ligge paa Regentsen, enhver med 6 Rd. 24 ß. aarlig. Ephorus er altid Professor Theologiæ primarius, for nærværende Tid Hr. Professor Dr. Ridder Hornemann **).

*) S. Baden V. 19 — 22.

**) Fundatsen, som er af 15 Mai 1755, læses hos Hofman I. 389 — 392. Legatet omtales af Janson S. 23. Jvf. Baden I. 19. Nyerup Efterretn. om Regentsen S. 30.

XXV. Det Griiſiſke Legat

oprettet af Etatsr. Nicol. Griis, danſk Envoyé i Holland, ſom døde 1746. Den af Etatsr. Gram opſatte Fundats er af 19 Febr. 1748 *). Ifølge ſamme legeredes til Univerſitetet 4000 Rd., ſaaledes, at Renten af de 3000 Rd. ſkulde anvendes til en vis Legatarii Underholdning, ſaa længe han levede, og, for ſaavidt noget blev tilovers, dette at komme Ephoro og hans Haandſkriver tilgode; dog, derſom denne Sum ſkulde gaae over 20 Rd., da at gives til en ſengeliggende Student. Men efter vedkommende Legatarii Død ſkulde Renten af bemeldte 3000 Rd. være til Stipendie-Underſtøttelſe paa 2 Aar for 4 ſkikkelige og fattige Studioſi, ſom iſær lægge ſig efter den gamle Philologie. Af de 1000 Rd. af Grundcapitalen ſkulde Profeſſorerne nyde Renten for deres Meie med Legatets Adminiſtration. Ephorus ſkal altid være en Profeſſor i Philologien. Nu anvendes Renten af de 3000 Rd. ſaaledes, at fire efter Fundatſen qualificerede Studentere nyde hver i to Aar c. 21 Rd. 4 Mk. 8 ß. eller c. 87 Rd. aarlig, c. 10 Rd. aarlig uddeles til ſyge Studentere i Portioner

*) Den er trykt hos Hofman I. 219 ff. Jvfr. Baden V. 68 ff. Legatet anføres ogſaa af Janſon S. 19.

af 2, 3 eller 5 Rd. efter Syge-Atteſter, og hvad derfra bliver tilovers, oppebæres af Ephorus ſom Godtgiørelſe for hans ſpecielle Umage. Legat-Capitalen ſtaaer ſom de øvrige under Conſiſtorii almindelige Adminiſtration. Nuværende Ephorus er Hr. Profeſſor Thorlacius.

XXVI. Det Grønbeckſke Legat

ſtiftet 1720 af Mag. Anders Grønbeck, Rector i Kiøge, ſom ved ſit Teſtamente forordnede, at, naar nogle andre Legata vare udredede af hans Etervboe, ſkulde de øvrige Midler leveres til Universitetet, og af Renterne 4 ſkikkelige Studentere, tvende fra Kiøbenhavns og tvende fra Helſingørs Skole, nyde aarlig hver 20 Rd. i Croner. Capitalen er nu 2491 Rd. 49½ ß.*). Af Renten, 90 Rd. 1 ß., nyde 4 Studentere hver 16 Rd. i fire Aar. Nuværende Ephorus er Hr. Etatsr. Woldike **).

*) I Aaret 1731 var den 2105 Rd. 3 Mk. 8½ ß.; 1775 var den voxet til 2200 Rd.; 1787 til 2350 Rd.; 1800 til 2439 Rd. 64½ ß.

**) Udtog af Fundatſen findes hos Hofman I. 195. Legatet omtales af Janſon S. 17. Joſ. Baden III. S. 103 f.

XXVII. Det Havenske Legat

stiftet 1778 af Mag. v. Haven, Sognepræst i Vester-Velling i Jylland, som har skiænket til Universitetet en Capital af 922 Rd., hvis Rente, naar den var opvoxet til 1000 Rd., skulde nydes i tre à fem Aar af en Student, helst af Fundators Familie. Stipendiarius udnævnes af Consistorium. Capitalen blev først indbetalt 1790. Nuværende Ephorus er Hr. Prof. Ridder Hornemann*).

Det Hersleb'ske Legat

paa 400 Rd., givne 1755 af Biskop P. Hersleb til Understøttelse for en fattig Student fra Trondhiem; nævnes her historisk som et til Bedste for en trængende Studerende ved Universitetet bestemt Legat, men uden i øvrigt at gives Plads blant Stiftelser ved Universitetet, da hverken Capitalen administreres eller Renten uddeles af Universitetet, men af Siællands Biskop *).

*) Fundats haves ikke.

**) Aarsagen, hvorfor denne Legatcapital ikke, som de øvrige af lignende Bestemmelse, er kommet under Universitetets Administration eller nogen Universitets-Professors Ephorat, kan eftersees hos Baden II. S. 138 ff. Spørgsmaal, om ikke dette Legat nu burde gaae over til det norske Universitet?

XXVIII. Det Holbergske Legat.

(til Jomfruers Udstyr)

Ved Testament af 28 Dec. 1753 legerede Baron Ludvig Holberg 16000 Rd. Croner til fornemme, skikkelige og uformuende Jomfruers Udstyr. Hvert andet Aar udstyres en saadan Jomfrue med to Aars Renter af dette Legat, med Fradrag af Renten af 1000 Rd., hvilken Rector og Professores, under hvis Administration Capitalen er sat, nyde til Deling. Til dem er det ogsaa overladt at udnævne og indskrive til bemeldte Udstyr, hvilket for nærværende Tid beløber noget over 1500 Rd. Hele Capitalen udgior nu 20187 Rd. 3 Mk. *).

XXIX. Det Holmske Legat

stiftet af Dr. Theol. og Professor ved Kiøbenhavns Universitet, Peder Holm, som ved Gavebrev af 10 Oct. 1766 skiænkede 400 Rd., hvis Renter nydes i tre Aar af tvende Studiosi Theologiæ, som ere Alumni paa Regentsen. Ephorus er altid Pro-

*) Fundatsen findes hos Hofman I. 244 ff. Jvfr. Baden II. 29 ff. Janson S. 22.

fessor Theologiæ primarius, for nærværende Tid Hr. Professor Ridder Hornemann *).

XXX. Det Hopnerske Legat

stiftet af Johan Hopner, Licent.. jur., som i Aaret 1676 testamenterede **) til Universitetet, foruden sit Bibliothek ***) og sin Gaard, 5000 Rd. til et Reisestipendium for en Studiosus Philologiæ og Theologiæ, at nyde i fire Aar; 1000 Rd. til syge og sengeliggende Studiosi, og, hvis noget overblev, til andre fattige Syge og Sengeliggende; og 1500 Rd., af hvis Renter deels Bibliothekets Conservation skulde bestrides, deels 50 Rd. aarligen til Bibliothecarius for Umage og Tilsyn udredes. Ved den skiænkede Gaards Salg forøgedes

*) Janson S. 23. Baden I. S. 19. Nyerup Efterretninger om Regentsen S. 31. Fundatsen er endnu ikke trykt. Et andet Legat af samme Dr. Holm til Walkendorphs Collegium er omtalt i forrige Hæfte S. 18.

**) Testamentet er med adskillige Oplysninger trykt hos Baden VI. S. 12 — 18. Udtog deraf hos Hofman I. 191 f. Legatet omtales af Janson S. 17.

***) Dette opbrændte i Kiøbenhavns Ildebrand 1728 tilligemed alle over Legatet holdte Protocoller.

Capitalen med 6000 Rd. Croner. En af Professorerne har under Navn af Mandatarius Hopnerianus den specielle Forvaltning af dette Legat og vælger selv sin Eftermand. Renten af de 6000 Rd., hvorfor Gaarden blev solgt, anvendes som et Bidrag til Huusleie for nogle af de Professorer, der ei endnu have fri Bolig *), det øvrige saaledes: Renten af 5000 Rd. til Reisestipendium; af 1000 Rd. til fattige, syge og fengeliggende Studentere; af 2000 Rd **) til Huusarme; af 600 Rd. til Universitetets Bibliothek, af 200 Rd. til Famulus ved bemeldte Bibliothek og af 1000 Rd. til Honorarium for Mandatarius eller Ephorus ***). Capitalen er nu 16787 Rd. 3 Mk., og nuværende Ephorus er Hr. Etatsr. N. C. Kall.

*) Om den seneste Indretning heraf s. disse Annal. 1810 1 B. S. 201 ff.

**) Disse 2000 Rd. vare en seenere Gave af Testator ved Codicil af 26 Jul. 1675. Baden VI. S. 17.

***) Alt dette ifølge den Underretning, som findes hos Baden a. St., sammenlignet med en af Consistorio i Aaret 1800 til Cancelliet indgivet Beretning. Ved Testamentet er intet tillagt Mandatarius for hans Umage. De første Mandatarier havde, for at bøde paa Fundators Glemsomhed i denne Henseende, giort sig selv til Bibliothekarer

XXXI. Dronning Juliane Maries Legat

oprettet af Enkedronning Juliane Marie, som i Aaret 1787 har ved at skiænke en Capital af 10000 Rd. stiftet en Løn af 400 Rd. aarlig for en Professor artis obstetriciæ, imod at denne skal give fri Undervisning i Giordemoderkunsten ved den paa hendes Bekostning oprettede Fødselsstiftelse *). Denne Løn nydes for Tiden af Hr. Professor Saxtorph.

for det Hopnerske Bibliothek, og i denne Egenskab selv oppebaaret den Rente (af 1000 Rd.), som Bibliothekaren skulde nyde. Da Bibliotheket 1725 var opbrændt, og Bibliothekarens Embede saaledes var ophørt med Bibliotheket, foreslåges i Consistorio, at Mandatarius Hopnerianus maatte til Erstatning for det tabte Emolument for bestandig tillægges 20 Rd. aarlig pro cura, hvilket ved Stemmeflerhed blev vedtaget. Hvad der siden kan have givet Anledning til at forhøie Mandatarii Løn til Renten af 1000 Rd. eller det Dobbelte, var Baden (a. St. S. 18) ubekiendt.

*) Fundats haves, saavidt Udg. bekiendt, ikke trykt. Om Legatet er Consistorium blevet underrettet ved Cancelliskrivelse af 23 Febr. 1787. Historisk erindres det hos Baden IV. S. 184, hvor Høitideligheden ved Universitetet i Anledning af Hds. Majest. Død omtales. Jvf. Janson S. 12.

XXXII. Julii og Deichmans Legat.

Dette saakaldte Legatum Julianum eller Julio-Deichmannianum er stiftet 1728 ved Testament af Anders Julius, Præst i Steenmagle i Siælland, og hans Hustrue Margrethe Deichman, som legerede en Capital af 200 Rd. til fattige paa Regentsen liggende Studentere. I den Tid, da Regentsen efter Ildebranden 1728 endnu ei var opbygget, forøgedes Capitalen ved Opsparelse til 300 Rd., som nu er dens Beløb. Den aarlige Rente oppebæres af tvende Studentere paa Regentsen. Ephorus er den anden Professor i Theologien, og for nærværende Tid Hr. Dr. Professor P. E. Müller *).

XXXIII. Jens Justsøns Legat.

Dette Legat, som pleier at kaldes Justinum, er stiftet 1683 af Sognepræst til Trinitatis Kirke i

*) Fundatsen er med tilføiet Efterretning om Capitalens Forøgelse trykt i disse Annal. 1809 2 B. S. 58 ff. I øvrigt anføres det af Hofman I. 207. Janson S. 25, og i Nyerups Efterretninger om Regentsen S. 32. At den anden Professor i Theologien skal være Ephorus, omtales ikke i Fundatsen. Dette maa altsaa beroe paa en Vedtægt.

Kiøbenhavn, Jens Justsøn, som først havde været Provst paa Regentsen. Den legerede Capital var 1000 Slettedaler i Croner, hvis Renter skulde nydes af fattige Studentere. Den udgior nu 708 Rd. 2 Mk., og den aarlige Rente, 25 Rd. 65 ß., deles i Henhold til Kgl. Resol. af 8 Mart. 1737 mellem tre Alumni paa Regentsen, som ere Seminarister for den grønlandske Mission, for saavidt saadanne Seminarister der findes. Legatet hører under Theologi 2di Ephorie. Nuværende Ephorus er Hr. Dr. Prof. P. E. Müller *).

XXXIV. Det Kratzensteinske Legat

stiftet af Prof. i Physik og Medicin ved Kiøbenhavns Universitet, Christ. Gottl. Kratzenstein († 1795), som ved Testament af 30 Jan. 1789 har til Universitetet legeret, foruden sit physiske Apparat og den største Deel af af sit Bibliothek **), en Capital af 12000 Rd. til Experimentalphysikens Bedste, dog at Renten deraf oppebæres af hans Enke, saa længe hun le-

*) Gavebrevet af 11 Dec. 1683 er trykt i disse Annal. 1809 2 B. S. 64 ff. Legatet anføres af Hofman I. S. 183. Janson S. 25. Nyerup a. St. S. 39 f.

**) Disse Samlinger ødelagdes ved Kiøbenhavns Ildebrand 1795.

ver *). Efter hendes Død skal bemeldte Rente, i alt 480 Rd. aarlig, anvendes saaledes, at Læreren i Experimentalphysiken erholder deraf som aarlig Løn 400 Rd., saa længe han ingen Løn nyder af Universitetet selv, og de 80 Rd. til nye Instrumenter og Bøger; men naar han opnaaer Løn ved Universitetet, da saaledes, at de 240 Rd. nydes af ham som Tillæg til denne Løn, og de øvrige 240 Rd. bestemmes til det physiske Apparats Forøgelse og Forbedring **).

XXXV. De Lassonske Legater.

Justitsraad Peder Lasson, Assessor og Justitiarius i Høiesteret († 1681), har, ifølge Fundation af 16 Jan. 1713 ***), oprettet af Arvingerne efter hans Død, legeret til Gavn for Universitetets Studerende:

1) en Capital af 12333 Rd. 2 Mk. Croner, hvoraf to eller flere skikkelige Studiosi af god For-

*) Hun lever endnu.

**) Fundatsen er trykt hos Baden III. S. 196 ff.

***) Confirmeret under 19 Mart. 1714. Den findes trykt i P. Lassons Fundationer udgivne af Tycho de Hofman. Kiøbenhavn 1753. 4. Udtog haves i Hofmanē Fundatser I. 204. Det omtales ikke af Janson.

haabning skulle nyde Stipendium til Udenlandsreise i tre Aar. Fundators Paarørende have nærmest Adgang; dernæst de, som ere fødte i Randers. Overdirector skal være den af Familien, som har høieste Grad fra Academiet; i Mangel af en saadan Paarørende, Biskoppen i Siælland og den øverste Borgemester i Kiøbenhavn. Overdirectoren nævner og præsenterer de Personer, som maae nyde dette Stipendium. Professorerne ved Kiøbenhavns Universitet have Inspection med Legatet og bedømme de udnævnte Stipendiariers Qualification. Overdirectoren eller Ephorus har selv Legatcapitalen under sin Forvaltning, men tilstiller Consistorium Extract af sine Regnskaber *). Capitalen er nu 15,052 Rd. 3 Mk., og ethvert af de tvende Reisestipendier, hvortil Renten anvendes, udgior lidet over 300 Rd. Nuværende Overdirector er Hr. Dr. jur. Secret. Hammeleff.

2) en Capital af 340 Croner, hvis Renter aarlig skulle komme en fattig Person tilgode, som fra Randers Skole dimitteres til Universitetet, og ved Deposits dygtig erkiendes. De, som ere af Familien, have Fortrin, saafremt de behøve dette

*) Om Capitalens Skiæbne og Forvaltningens Historie haves udførlig Underretning hos Baden II. S. 68 — 79.

Stipendium *). Capitalen udgiør for nærværende Tid 1059 Rd. 78 ß.; Renten altsaa omtrent 42 Rd. I Henseende til Overdirection og Inspection forholdes som med den førsinævnte Legatcapital.

XXXVI. Det Liliendahlske Legat

oprettet af dansk Consul i Bordeaux, Frederich Hansen de Liliendahl, som ved Testament af 23 Sept. 1773 legerede en Capital af 36000 Rd., der skulde staae under det Kiøbenhavnske Universitets Forvaltning, hvilken Capital tilsidst blev bestemt til 20000 Rd., hvis Renter ifølge bemeldte testamentariske Despoſition af 23 Sept. 1773, samt Codicil af 7 Nov. 1774, og seenere Kongelig Resolution af 28 Febr. 1781, anvendes saaledes, at Professores Consistoriales nyde Renten af 4000 Rd. for Legatets Administration; at Renten af 4000 Rd. falder til Helsingørs Hospital, og af de øvrige 12000 Rd. gives til at udstyre Bønder, som begive sig i Ægteskab, og som ere frie (ikke hoveriegiørende), hver med 60 Rd., saaledes at Bønderne i Siælland dertil have Fortrinsret.

*) Fundatsen er trykt i det omtalte Værk af Tycho de Hofman, og i disse Annal. 1810 2 B. S. 105 — 111. I øvrigt jvfr. Baden a. St.

Capitalens Beløb er nu 25,684 Rd. 3 Mk. 4 Sk. Nuværende Ephorus er Hr. Etatsr. N. C. Kall *).

XXXVII. Det Longomontanske Legat

stiftet af den berømte Professor i Mathematiken ved Kiøbenhavns Universitet, Christian Longomantanus eller Christen Sørensen Langberg († 1647), som i Aaret 1643 *) fundered ved Universitetet en Capital af 300 Rd. Spec., for at Renten deraf skulde oppebæres af en Person fra Lemvig Skole i Jylland, frem for andre af Fundators egen Slægt, som efter de første i Lemvig Skole lagte Fundamenter forsendtes til Kiøbenhavns Skole, for der at fortsætte sine Studeringer, saaledes, at han først, imedens han frequenterede sidstnævnte Skole, skulde nyde samme i tre Aar, og siden, efter at være bleven Student, ved Universitetet i to Aar. Efterat den latinske

*) Om dette Legats Historie haves en udførlig Underretning hos Baden IV. S. 96 — 117 og 148 — 162, hvilken ogsaa er ledsaget med alle dertil hørende Actstykker. Det anføres af Janson S. 22. Da var Capitalen 20000 Rd.; i Aaret 1800 var den voxet til 25,109 Rd. 53½ ß.

**) Udtog af Fundatsen findes hos Hofman I. S. 177 f.

Skole i Lemvig var nedlagt, blev dette Stipendium henlagt til en Discipel i Kiøbenhavns latinske Skole, som Legatets Ephorus skulde vælge af tre, hvilke Skolens Rector foreslaaer *). Capitalen, som i Aaret 1714 var voxet til 400 Rd. Spec., udgiør nu 459 Rd. Nuværende Ephorus er Hr. Etatsr. Ridder Treschow.

XXXVIII. Det Lüxdorphske Legat.

I Anledning af Geheimeraad Lüxdorphs Testament tilfaldt Communitetsbiblioteket en Capital af 400 Rd. Renterne deraf anvendes til bemeldte Bibliotheks Forøgelse **). Ephorus er det theologiske Facultet.

*) S. Baden I. S. 122. Legatet omtales af Janson S. 24.

**) Der existerer intet Gavebrev eller Fundats, og Gaven selv findes, saavidt Udg. bekiendt, hidtil ikke nogensteds omtalt. I Testamentet, som er af Aaret 1783 og beroer i Hof- og Stadsrettens Archiv, hedder det, at, efterat alle øvrige nævnte Summer vare udbetalte, skulde, hvis noget endda blev tilbage, Executores betænke Communitetsbiblioteket. Og dette er da Oprindelsen til det Lüxdorphske Legat.

XXXIX. Det Masio-Rostgaardske Legat.

Det har sin Oprindelse af en Capital, 533 Rd., som fra den i Aaret 1709 afgangne Hofprædikant Hect. Gottfr. Masii Stervboe blev af hans Svigerdatter Conradine Sophie, en Datter af den lærde Rostgaard, udbetalt til Universitetet, for at anvendes som et Stipendium for trængende Studerende. Paa denne Capital er under 12 Jan. 1736 oprettet en Fundation *), ifølge hvilken Renten er bestemt til fire Studentere paa Regentsen, hvoraf enhver nyder det i tre Aar. Ephorus er Professor Theologiæ primarius, for Tiden Hr. Dr. Ridder Hornemann. Capitalen udgior nu 533 Rd. 2 Mk., og hver Stipendiat nyder c. 5 Rd.

XXXIX. Det Medeanske Legat

stiftet 1663 af Mette Winstrup, Enke efter Prof. Theol. Dr. Niels Pedersen. Hun skiænkede til Universitetet 400 Rd., hvoraf Renten aarligen skulde uddeles til tvende flittige og skikkelige Stu-

*) Denne er ikke trykt. Efterretninger om Legatet s. hos Hofman I. 208. Janson S. 23. Baden I. 19. Nyerup a. St. S. 32.

dentere. Stifterindens Paarørende have fortrinlig Adgang, og den, som er nærmest af Familien, foreslaaer Stipendiarii. Capitalen udgior for nærværende Tid 459 Rd. Nuværende Denominator er Hr. Mag. v. Haven, og Ephorus Hr. Etatsraad Ridder Treschow *).

XL. Legatum Mentzianum

oprettet af Mentz Christopherſen, Paſtor primarius til Domkirken i Trondhiem, som i Aaret 1651 funderede ved Universitetet en Capital af 600 Rd. Spec., og bestemte, at en Fierdedeel af Renten skulde nydes af Professorerne for deres Umage med at administrere Capitalen, de tre øvrige Dele, i 3 Aar efter hinanden, komme tvende Studerende fra Trondhiems Bye eller Lehn tilgode, dog, at Stifterens Descendentere have Fortrinet. Capitalen udgiør nu 688 Rd. 3 Mk., og Ephorerne ere, af Familien Paſtor Rynning til Vinger

*) Fundatsen, som er undertegnet af Vitus Bering d. 11 Jun. 1663, findes trykt i disse Annal. 1806 1 B. S. 252 ff. Udtog deraf hos Hofman I. S. 179 ff. hvor ogsaa adskillige Efterretninger haves om Legatcapitalens Skiæbne. Jvfr. Baden I. 121. Janson S. 25.

og Pastor Angel i Trondhiem, af Consistorium Hr. Etatsraad Ridder Treschow *).

XLI. Det Moltkeske Legat

oprettet af Hs. Excellence, Geheime-Conferenzraad og Ordenscantsler, Greve Joachim Godske, Moltke, som i Følge af sit under 28 Jan. 1810 udstædte Gavebrev **) har, foruden den ham tilhørende Samling af Naturalier med sammes Tilbehør og foruden flere lignende siden anskaffede Samlinger ***), skiænket en Capital af 11000 Rd., hvis Renter skulle anvendes til Gavn for det naturhistoriske Studium ved Universitetet, og desuden henlagt 200 Rd. aarlig fra Grevskabet Bregentved til aarlig Forøgelse af det Moltkeske, Universitetet skiænkede, Naturaliecabinet. Hine 11000 Rd. vare ved Renters Oplæggelse og desuden ved

*) Udtog af Fundatsen, som hidtil ikke er trykt in extenso, findes hos Hofman I. 182. Jvfr. Baden I. 122. Janson S. 24 og disse Annal. 1811 2 B. S. 254. Dette Legat gaaer nu ifølge den Kongl. Resolut. af 2 Sept. 1811 over til det norske Universitet.

**) Indført i disse Annal. 1810 1 B. S. 224 ff. Jfr. 1811 1 B. S. 79 f.

***) S. disse Ann. 1812 1 H. S. 66.

Tilvext af opsparede 500 Rd. i Slutningen af indeværende Aar forøgede til noget over 12,400 Rd.

XLIII. Det Mulifke Legat.

Hans Jørgensen Mule, Assessor i Høiesteret og Kammer-Collegio samt Oeconomus for Communitetet i Kiøbenhavn, har ved Testament af 18 Aug. 1669 skiænket til Universitetet, foruden sit Bibliothek, 500 Rd. Species, af hvis Renter Halvdelen skulde anvendes til Bibliothekets Forøgelse, Halvdelen til Løn for Sub-Bibliothecarius *). Denne Capital er sammensmeltet med adskillige andre, tildeels forhen anførte, Legatcapitaler, f. Ex. de Brochmanske og Fuirenske, hvis Bestemmelse er til Fordeel for Bibliotheket eller dets Personale.

XLIV. Det Müllerske Legat

stiftet 1785 af Conferenzr. Otto Frederich Müller, som, foruden sit physiske Bibliothek, hvilket han skiænkede Universitetet, har legeret en

*) Testamentet læses hos Hofman I. 261 ff. Senere er under 20 Jul. 1670 oprettet en separat Fundats, som hidtil ikke er trykt. Jvfr. Baden I. 21. 34. Janson S. 21.

Capital af 200 Rd., hvis Rente skal komme en Studerende paa Regentsen tilgode. Stipendiarius udnævnes af det theologiske Facultet *). Nuværende Ephorus er Hr. Professor P. E. Müller.

XLV. Det Rannestadske Legat

oprettet 1744 af forhenværende Provst paa Regentsen, da Biskop i Aarhuus Stift, F. Rannestad, som til Bedste for tvende fattige og flittige norske Studentere fra Aggershuus Stift skiænkede den Capital 200 Rd. Renten oppebæres af tvende Stipendiarier. Ephorus er Theologus 2dus; for Tiden Hr. Professor P. E. Müller **).

*) Dette Legat omtales af Baden I. S. 19, 34, 94. Janson S. 26 og i Nyerups Efterretninger om Regentsen S. 33 — 35.

**) Fundatsen er trykt i disse Annal. 1809 2 Bind S. 67 ff. Legatet omtales af Hofman I. 208. Janson S. 28. Baden I. 18. Nyerup a. St. S. 35 f. Dette Legat skal nu ifolge Kongl. Resolut. af 2 Sept. 1811 gaar over til det norske Universitet. S. disse Annal. 1811 2 B. S. 255. — Et andet Legat af samme Biskop Rannestad til Walkendorphs Collegium er omtalt i forrige Hæfte S. 18., hvorom Gavebrevet m. v. hos Baden I. 115 ff.

XLVI. Det Roldiske Legat

stiftet af Dr. Christian Roldius, som var Professor ved Kiøbenhavns Universitet, og døde 1683. Han legerede til samme 600 Rd. i Croner. Renten deraf er bestemt til Brænde for Regentsen *). Capitalen udgior nu 637 Rd. 3 Mk.

XLVII. Det Obelitziske Legat

bestaaer i 200 Rd., som afg. Professor juris ved Kiøbenhavns Universitet, Conferenzraad Balthasar Gebhard von Obelitz, ved Gavebrev af 13 Febr. 1797 har legeret til Walkendorphs Collegium. Renten deraf kommer den ældste Alumnus paa Collegiet tilgode **).

XLVIII. Legatet: Pro comparandis libris

er funderet 1810 ved Beløbet af det, som indkom ved Salget af en i Aaret 1808 af Udgive-

*) Disse ufuldstændige Efterretninger om dette Legat meddeles efter Hofman I. 206. Janson S. 26. Baden I. 19. Nyerup S. 45. Anm. Fundatsen er, saavidt Udgiv. bekiendt, ikke trykt.

**) See disse Annal. 1809 1 B. S. 40 f. 232 f. 1812 1 Hæft. S. 18.

ren holdt academisk Tale. Capitalen er 600 Rd. Renten er bestemt til Understøttelse for en trængende og værdig Student, som, efterat have overstaaet de præliminære Examina, begynder sine Embedsstudier, saaledes, at den anvendes til Indkiøb af Bøger, som for disse hans Studier især kunne ansees nyttige. For at kunne have Adgang dertil, maa Vedkommende være dimitteret fra en offentlig Skole, og der have været enten Stipendiat eller Gratist. Stipendiarius udnævnes aarligen af det philosophiske Facultet efter Stemmeflerhed *).

XLVIX. Det Resenske eller Winstrup-Resenske Legat.

Dette er dannet af tre forskiellige Donationer, nemlig:

1) af en Capital 1000 Rd. Species, som Biskop over Siellands Stift og Prof. Theologiæ Peter Johann. Winstrup i Aaret 1613 skiænkede til Universitetet i det Øiemed, at Renten deraf skulde i 4 Aar efter hinanden gives til en fattig Studiosus Theologiæ **).

*) Fundatsen, som er af Hs. Majestæt confirmeret under 1 Jun. 1810, findes indrykket i disse Annal. 1810 1 B. S. 231 — 237.

**) Udtog af Fundatsen hos Hofman I. 146.

2) af Capital 1000 Rd., hvormed Biskop Hans Poulsen Resen i Aaret 1634 forbedrede nysnævnte sin Formands Legat, saaledes at den Studiosus, som oppebar det Winstrupske Stipendium, tillige skulde nyde dette Resenske, dog at Stipendiariens aarlig holdt en latinsk Oration over et theologisk Emne *).

3) af Capital 1000 Rd. Specie, som Etatsraad, Professor juris og Præsident i Kiøbenhavn, ved Gavebrev af 10 Nov. 1685 har skiænket, for derved at forbedre forbemeldte tvende Legata, med Vilkaar, at en Studiosus Theologiæ skulde nyde alle tre Legater som Reisestipendium. Stipendiarius skal, før han udreiser, holde en Oration og have taget theologisk Embedsexamen med bedste Character. Kommer han siden i verdslig Stand, skal han refundere det Oppebaarne **). Capitalen udgiør for nærværende Tid 3800 Rd. ***). Stipendiarius udnævnes af det theologiske Facultet og Biskoppen over Siellands

*) Fundatsen i Uddrag hos Hofman I. 150, hvor ogsaa gives nærmere Efterretning om Capitalen.

**) Fundatsens Indhold udtogsviis hos Hofman I. 154. Det Winstrup-Resenske Legat omtales hos Janson S. 15.

***) 1787 var den efter Janson 3500 Rd.

Stift. Nuværende Ephorus er Hr. Professor Ridder Hornemann.

L. Det Riisbrighske Legat

stiftet af Etatsraad Børge Riisbrigh, Professor i Philosophien ved Kiobenhavns Universitet, som ved Gavebrev af 18 Nov. 1805 skiænkede 600 Rd. til Walkendorphs Collegium. Renten deles lige imellem de to Alumner, som næst Inspector ere de ældste paa Collegiet *).

LI. Det Rosborgske Legat

oprettet 1761 af Anne Cathrine de Voss, afg. Jacob Rosborgs Enke, som legerede til Universitetet den Capital 5000 Rd. Renterne deraf ere bestemte til at uddeles mellem 8 fattige og flittige Studiosi Theologiæ, saaledes at enhver nyder dette Stipendium i tre Aar. Stipendiarii udnævnes af det theologiske Facultet, men ingen antages, som er over 22 Aar gammel *). Ephorus er altid Professor Theologiæ

*) Gavebrevet er trykt i disse Annal. 1809 1 B. S. 230 f. Jvfr. 1812 1 H. S. 18.

*) Fundatsen, som er af 29 Jun. 1761, confirmeret under 3 Aug. s. A., findes trykt i disse Annal. 1810 1 B. S. 59 ff. Det omtales af Janson S. 20.

primarius, for nærværende Tid Hr. Prof. Ridder Hornemann. Capitalen udgior nu 5450 Rd. *).

LII. Det Rosenkrantziske Legat

først stiftet af Rigsraad Holger Rosenkrantz til Rosenholm, som i Aaret 1622 funderede til en Person i sin Studering at underholde Capital 2500 Rd. Spec., saaledes, at Renten af de 2000 Rd. skulde i 4 Aar nydes som Reisestipendium af en duelig Studerende, men Renten af de 500 Rd. enten gives til den samme Person, naar han var kommen tilbage eller i andre Maader uforsorget, eller samles til Increment. Directionen over Legatet forbeholdt Stifteren den ældste af sine Descendentere paa Sværdsiden **). Capitalen blev først i Aaret 1675 indbetalt til Universitetet. I Aaret 1711 var, især ved Oplæggelse af Renten af de 500 Rd., Capitalen saaledes voxet, at der kunde oprettes et nyt Rosenkrantzisk Stipendium lige saa stort som det første

*) Denne Tilvæxt af 450 Rd. har sin Grund i nogle Aars indeholdne Renter. Janson S. 30.

**) Udtog af Fundatsen, som er af 3 Jul. 1622, hos Hofman I. 126 f. Udførligere Underretning om Legatet har Baden meddeelt i sine Univers. Ann. III. S. 97 — 103.

(nemlig paa 120 Rd.), og en ny Stipendiarius antages. I Aaret 1751 oprettedes endnu en tredie Rosenkrantziſk Stipendieportion lige saa stor som enhver af de forrige, saaledes at der for nærværende Tid ere tre Portioner af dette Legat, hver til 120 Rd. Den hele Capital udgior nu 10,050 Rd. *). Director er for Tiden Hr. Kammerherre Rosenkrantz til Rosenholm, og Ephorus Hr. Prof. Ridder Hornemann.

LIII. Det Rostgaardske Legat

stiftet af den berømte danske Lærde, Conferenzraad Frederich Rostgaard, som ved Gavebrev af 18 Jun. 1736 har skiænket Universitetet, foruden sit Bibliothek **), den Capital 4000 Rd., hvilken dog først skulde udbetales efter hans og Hustrues Død. Renten deraf skal bestandig oplægges saa længe, indtil Capitalen er voxet til 31,046 Rd., deri ikke indbegrebne de første fem Aars Renter eller 1105 Rd., hvoraf skulde dannes en egen Capital, hvis Renter skulde som Honorar for Umage

*) I Aaret 1787 var den efter Janson voxet til 9500 Rd.; i Aaret 1800 var den end videre foroget til 9956 Rd.

**) Baden I. 18.

med Administrationen aarligen deles mellem Professores Consistoriales. Naar Hovedstolen er forøget til 31,046 Rd., skal, efterat Kongelig Samtykke dertil er erholdet,

1) et Professorat i Fædrelandets Historie, Sprog og Antiqviteter oprettes ved Universitetet, og til hans Løn og Underholdning bestemmes Renten af 22000 Rd. (altsaa à 4 pCt. 880 Rd.).

2) til Bolig for samme Professor anvises Renten af 4000 Rd.

3) til bestandig Tilvæxt af de Universitetet skiænkede Bøger Renten af 1000 Rd., dog saaledes, at de 5 Rd. gives til Underbibliothekarius.

4) Professorerne for deres Umage tilfalde Renten af 1046 Rd. (foruden Renten af de foranførte 1105 Rd.).

5) til Stipendium for tvende lærde Studentere paa Regentsen, som udnævnes af det theologiske Facultet, henlægges Renten af 640 Rd., dog med Vilkaar, at de vexelviis hvert Aar offentlig disputere i Regentsens Auditorium.

6) Renten af 1000 Rd. henlægges til at forøge en eller anden af ovennævnte Fundationer, men den anden halve Deel til Hovedcapitalens stedsevarende Forøgelse.

7) Renten af de øvrige, endnu tilbageværen-

de 500 Rd. tilfalde samtlige Professores, som et tredie Honorar *).

Da Conferenzraadinde Rostgaard først døde 1770, saa traadde Universitetet ei for Aaret 1771 i Besiddelse af den legerede Capital. Testator havde gjort Regning paa, at den tilsigtede Sum af 31,046 Rd. skulde være opnaaet efter 47 Aars Forløb. Nu ere 41 Aar forløbne, siden den oprindelige Capital begyndte at gjøres frugtbringende til Universitets Fordeel. Den er nu ved Renter og Renters Rente opvoxet til 15,096 Rd. 7 ß. **).

LIV. Det Skeelske Legat

stiftet af Rigsraad Christen Skeel til Fu-

*) Hvad Fundator har tiltænkt Professores pro cura, er følgelig i alt Renten af 2651 Rd.

**) I Aaret 1787 var Legatcapitalen endnu kun voxet til 6500 Rd., og 1791 til 8397 Rd. Af hvilke Aarsager Legatet endnu ikke dengang havde naaet den Høide, det burde have naaet, derom meddeler Baden VI. S. 41 nogle Forklaringer, hvoraf den ene er, at Universitetets Quæstor, Geheimeraad Stampe, havde undslaaet sig for at sørge for dets Tilvext. I øvrigt findes den fuldstændige Fundats paa Latin og Dansk med videre Underretning hos Baden VI. S. 29 — 41. Jvfr. Hofman I. S. 216 f. Janson S. 18.

ſingse, ſom ved Fundats af 12 Jun. 1647 *) gav

1) 7500 Rd. Spec. til Hielp for Studentere og Skolebørn, ſaaledes, at

a) Renten af 4500 Rd. hver Paaſke uddeles til 10 Studentere, ſom dertil af de Skeeler ere indſkrevne;

b) Renten af 2000 Rd. ſtaaer til Fremvext, indtil atter 1000 Rd. ere oplagte;

c) Renten af 1000 Rd. halvt nydes af den Profeſſor, ſom har Inſpection med de 10 Studentere, halvt gives til Studentere, ſom derfor ſkulle diſputere.

2) 1500 til ſengeliggende og hielpeløſe Huusarme. I Aaret 1705 var Legatet ſaaledes voxet, at Capitalen til 11 Jun. ſ. A. befandtes at være 18400 Rd. Spec. Dette gav Anledning til, at med Patronens Samtykke Alumnernes Antal blev forøget til 20, og Diſtributſen overhoved forhøiet efter følgende Repartition:

*) Fundatſen fuldſtændigen aftrykt hos Baden II. S. 117 — 121, med adſkillige tilfølede Oplysninger. Jvfr. Hofman I. S. 156 — 140. Janſon S. 15, berigtiget i noget af Baden a. St. S. 117.

8000 Rd. Spec. til 20 Alumni ordinarii
4000 Rd. Spec. til Sengeliggende og Huusarme
3000 Rd. Spec. til Capitalens Fremvæxt
1100 Rd. Spec. til Disputantes og Ephorus;

hvad ellers blev tilovers, skulde kunne forundes Alumni extraordinarii.

Efter den Tid vare der bestandig 20 Alumni ordinarii, som hver aarlig i 4 Qvartaler oppebare 20 Rd. 4 Mk. i en Tid af 4 Aar, efter i Forveien dertil at være indskrevne af Legatets Patron. Da i Aaret 1801 Legatcapitalen var steget til over 34000 Rd. Cour., gav Patronen, Etatsr. Scheel, sit Samtykke til, at de ordentlige Alumners Antal maatte forøges til 30, hvorefter endda vilde blive omtrent 200 Rd. tilovers til extraordinært Stipendium. Tillige foreslog Legatets daværende Patron, at det, der skulde anvendes til Disputantes, maatte gives til den Studiosus, som skrev den bedste Afhandling i det theologiske eller philosophiske Fag paa Latin, og, ifald samme fandtes saa vel skrevet, at den fortiente at trykkes, Omkostningerne maatte udredes af de Scheelske Stipendiers Fonds Renter, om end de extraordinære Stipendiaters Antal derved skulde indskrænkes. Imidlertid er de ordentlige Stipendiaters Antal for Tiden kun 22 — 25; de extraordinæres, hvilke sædvan-

*) Baden IX. 135.

lig nyde 5 à 10 Rd., har derimod stundum været indtil 40. Legatets Patron er stedse den ældste af Fundators Descendentere paa Sværdsiden, for nærværende Tid Hr. Kammerherre Scheel i Slagelse. Ephoratet besørges af et af Consistorii Medlemmer. Nuværende Ephorus er Hr. Professor Thorlacius. Capitalen udgior nu 35,200 Rd., og Renten heraf, undtagen af de 3000 Rd., som staae til Fremvext, altsaa for Tiden omtrent 1280 Rd., anvendes efter Fundatsen og de senere Bestemmelser. De 22 ordentlige Stipendiarier nyde hver aarlig i 4 Aar 20 Rd. 4 Mk., som udbetales qvartalsviis af Ephorus, der ogsaa holder Protocol over de Indskrevne efter den Designation, som af Legatets Patron meddeles ham.

LV. Det Smithske Legat

stiftet af Professor Ridder Jens Smith, som ved Gavebrev af 6 Sept. 1812 *) har skiænket til

*) Dette Gavebrev tilligemed den kongelige Confirmation findes indrykt i nærværende Binds anden Afdeling under Rubriken: Legater. I forrige Hæfte kunde dette Legat ikke omtales med de øvrige til Walkendorphs Collegium skiænkede, S. 18 anførte, Capitaler, fordi det dengang endnu ei existerede.

Walkendorphs Collegium 400 Rd. D. C. med den Bestemmelse, at Renten deraf maatte tillægges en Studiosus eller Candidatus Medicinæ paa bemeldte Collegium; i Mangel deraf en Alumnus paa Collegiet, som studerer Physik, Chemie og Mathematik, og, hvis ingen saadan er, da den blandt de øvrige Alumner, som Consistorium anseer meest værdig.

LVI. De Stampiske Legater.

Statsminister Geheimeraad Henrik Stampes Enke, Magrethe Elizabeth Grøn, har efter hans Død og i Henhold til hans yttrede Ønske og Villie legeret til Universitetet:

1) ved et under 30 Jul. 1790 allernaadigst confirmeret Gavebrev *) den Summa 3000 Rd. til et Reisestipendium, samt 200 Rd., hvis Rente oppebæres af den Professor, som udnævnes til at være Ephorus. Stipendiarius, som skal have taget den juridiske Embedsexamen med bedste Character, oppebærer Renten, medens han er udenlands, med 120 Rd. aarlig i 3 paa hinanden følgende Aar. Han udnævnes af den ældste af Testators Familie. Capitalen, som ved Oplag og en

*) Aftrykt hos Baden IV. S. 140 f.

senere Gave af Geheimeraadinde Stampe *) paa 400 Rd. er forøget, udgior nu 5403 Rd. 83 ß. **). Nuværende Denominator er Hr. Baron Kammerherre Stampe til Nysøe, og Ephorus Hr. Conferenzraad Ridder Schlegel.

2) ved Codicil af 24 Sept. 1798 ***) 5000 Rd. til et Stipendium for tvende fattige Studenter. Capitalen er for nærværendende Tid 5303 Rd. 34 ß., og enhver af de tvende Stipendiarii nyder for Tiden 90 Rd. 72 ß. Denominator og Ephorus ere de foranførte †).

3) ved Gavebrev af 7 Aug. 1790 til Walkendorphs Collegium 200 Rd., hvis Renter nydes af den Alumnus, som er Collegiets Inspector, medens han forestaaer Inspectoratet ††). Hertil kommer:

*) Baden a. St. S. 183.

**) I Aaret 1800 4351 Rd. 21 Sk.

***) Udskrift af vedkommende Artikel i denne Codicil hos Baden VII. S. 83.

†) Særskilt Fundats og nærmere Bestemmelser i Henseende til bemeldte Legat ere, saavidt Udgiv. bekiendt, ikke affattede.

††) Gavebrevet trykt hos Baden IV. S. 140. Jvfr. disse Annal. forrige Hæfte S. 18.

4) en Capital af 800 Rd., som i Anledning af Geheimeraad Stampes Testamente blev i Aaret 1800 af Arvingerne udbetalt til Professorernes Enkekasse *).

LVII. Det Steenbuchske Legat

hvis egentlige Navn er Legatum ad pauperes Studiosos Nidrosienses. Det er stiftet af Professor Theolog. H. Steenbuch († 1740), som legerede 1000 Rd. Croner til et Stipendium for fire fattige Studerende fra Trondhiems Bye eller Stift, dimitterede fra Trondhiems Skole, at oppebære i tre Aar. Skulde findes Mangel paa Nidrosienses, antages først Bergenses, dernæst Christiansandenses, siden Christianienses **). Capitalen udgior for nærværende Tid 1062 Rd. 3 Mk., og nuværende Ephorus er Hr. Prof. P. E. Müller ***).

*) Vaden VIII. S. 42 f.

**) Fundatsen er trykt i disse Annal. 1809 2 B. S. 62 ff. Legatet omtales hos Hofman I. S. 207. Janson S. 25, og i Nyerups Efterretninger om Regentsen S. 36.

***) Dette Legat er et af de tre, som ifolge den Kgl. Resolution af 2 Sept. 1811 nu gaae over til det norske Universitet. S. disse Annal. 1811 2 B. S. 254 f.

LVIII. De Thottſke Legater.

Statsminiſter Grev Otto Thott har ved Teſtament af 4 Jul. 1783 og Codiciller af 22 og 30 Jul. ſ. A., ſamt af 28 Oct. 1784 ſkiænket til Universitetet, foruden 5000 Rd., hvorfor Bøger ſkulde vaa hans Auction kiøbes til Universitets-Bibliotheket *).

1) 10,000 Rd., hvoraf Renten ſkal anvendes ſom Reiſeſtipendium for tvende Studerende, ſom hver nyde det i tre Aar, for paa Udenlandsreiſer at lægge ſig efter de phyſiſke og oeconomiſke Videnſkaber. Stipendiarii udnævnes af Conſiſtorium, fornemmelig efter Professorum Matheseos og Physices Vidnesbyrd **). Nuværende Ephorus er Hr. Etatsraad Ridder Bugge.

*) Dette Kete ogſaa, og de ſaaledes kiøbte Bøger beløb ſig omtrent 6500 Bind. Baden I. S. 35.

**) Udſkrift af Teſtamentet og Codicillerne, forſaavidt diſſe Legater angaaer, hos Baden IV. 182 f. For Reiſeſtipendiet er først i Aaret 1804 af Conſiſtorium affattet en formelig Fundation, hvilken under 24 Febr. ſ. A. er af Hs. Majeſtæt confirmeret. Denne Fundats er aftrykt i diſſe Annaler 1807 2 B. S. 97 — 100. Ved en Trykfeil ſtaaer S. 100 1803 for 1804. Jof. Janſon S. 22 f.

2. 2500 Rd. til Forbedring af Bibliothecarii Løn ved Universitetets Bibliothek, saa at han nyder den aarlige Rente, 100 Rd.

3) 1250 Rd. til Underbibliothecarii Løns Forbedring ved den aarlige Rente, 50 Rd. Det hele Beløb af disse Legatcapitaler udgior for nærværende Tid 13,750 Rd. 83 ß. Hertil kommer

4) 950 Rd., som udbragtes ved Salget af Catalogerne over det Thottske Bibliothek, og 1792 af Hr. Kammerherre Reetz Thott bleve skiænkede til Universitetet med Bestemmelse, at Renten deraf aarlig skulde gives som Understøttelse til en gammel fattig Student *). Stipendiarius udnævnes af Consistorium.

LIX. Det Tonboeske Legat

stiftet af Dorthe Hansdatter Lotterup, afg. Anders Tonboes Enke i Horsens, som ved Testamente af 10 May 1710 blandt andet har legeret til Universitetet 400 Rd., hvis Rente aarlig gives til een eller tvende trængende og værdige Studiosi. Ephorus er ethvert Aars Rector Mag-

*) Fundats for dette Legat haves, saavidt Udg. bekiendt, ikke trykt.

nificus. Capitalen er endnu den oprindelige, 400 Rd. *).

LX. Det Trellundske Legat

stiftet af Johannes Trellund, Biskop i Viborg († 1735), som skænkede til Universitetsbiblioteket 6000 Rd., hvoraf den aarlige Rente skulde anvendes til Indkiøb af gode theologiske, philologiske og historiske Bøger. Capitalen, hvis Renter anvendes efter Bestemmelsen, staaer under Qvæsturens Bestyrelse **).

LXI. Det Udahlske Legat.

Justitsraad og Høiesterets-Advocat Udahl har ved Gavebrev af 16 Jul. 1791 skiænket til Elersens Collegium 300 Rd., hvis aarlige Rente skal komme Stiftelsens ældste Alumnus, som studerer Lovkyndighed, Politik eller Oeconomie, tilgode ***).

*) Fundatsen findes hos Hofman II. S. 312 ff. Legatet omtales af Hofman I. S. 207. Janson S. 24.

**) Fundatsen er aftrykt hos Hofman I. S. 277. ff. Legatet omtales af Janson S. 34. Baden I. S. 34.

***) Gavebrevet er trykt hos Baden II. 158. Jvf. disse Annal. forrige Hæfte S. 21 f.

LXII. Det Windingſke Legat

oprettet af Profeſſor Povl Winding, ſom ved Gavebrev af 27 Mart. 1694 ſkiænkede en Capital 400 Rd., af hvis Renter tvende Alumni paa Regentſen ſkulde nyde godt. Capitalens Belsb er for nærværende Tid kun 283 Rd. 2 Mk., og af de tvende Stipendiarier, hvilke det theologiſke Facultet udnævner, erholder enhver i tre Aar c. 10 Rd. 20 Sk. aarlig *).

LXIII. Det Wisſingſke Legat.

Hans Wisſing, Eier af Herregaarden Odden i Vensyſſel, havde i ſit Teſtamente af 18 Januar 1762 beſtemt til Underſtøttelſe for Studentere af Familien 2500 Rd., angaaende hvilken Capital er under 13 Jun. 1763 af Profeſſor Peder Roſenſtand Goiſke affattet en Fundats **). Stipendiarii ſkulle ifølge ſamme være af Fundators Deſcen-

*) Gavebrevet er trykt i diſſe Annaler 1807 2 S. S. 101 f. Jvf. Nyerups Efterretninger om Regentſen S. 37 ff. Legatet omtales af Hofman I. S. 206. Janſon S. 26. Baden S. 18.

**) Denne Fundats er trykt med adſkillige Oplysninger i Badens Univerſ. Journ. III. S. 11 — 17. Legatet omtales af Janſon I. S. 20.

dentere, og kunne ikke nyde det længere end 4 Aar. Hver femte Aar indeholdes Renterne for at opsamles til Increment. Naar en Fond paa 500 Rd. er paa denne Maade tilveiebragt, skal Renten deraf komme Ephorus tilgode. Naar atter en Fond af 1000 Rd. er samlet, nyder en filius Professoris Renten af disse 1000 Rd. Naar atter 1000 Rd. ere oplagte, skal funderes et nyt Wissingsk Legat. Stipendiarii kunne vælge hvilket Studium de ville, men skulle hvert Aar med Attester bevise deres academiske Flid. Ephorus er ethvert Aars Rector Magnificus. Capitalen udgior for nærværende Tid 3773 Rd. 36 ß. *). Tvende Stipendiarii nyde hver 45 Rd. 30 ß., og Ephorus 18 Rd. 12 ß.

Foruden fornævnte Legater, hvis Capitaler Universitetet er i Besiddelse af, blive her endnu at anføre

a) nogle, som ere undergaaede; nemlig:

LXIV. Legatum Bartscherianum.

Det nævnes af Hofman **) efter Thura, og formodes at være stiftet enten af Dr. Joh. Dide-

*) 1787 efter Janson 3050 Rd.

**) I. S. 211 f.

richſen Bartſcher, ſom først var Rector ved Herlufsholms Skole, ſiden Hofprædikant og endelig Biſkop i Viborg († 1661), eller af hans Fader, Diderich Bartſcher, Raadmand i Kiøbenhavn. Hofman tilføier, at man om dette Legat intet havde kunnet erfare, og at til hans Tid intet Legat af dette Navn havde været bekiendt ved Universitetet.

LXV. Legatum Petreum

ſtiftet af Peter Peterſen, Probſt til Villands Herred og Præſt til Aahuus i Skaane, ſom 1643 ſkiænkede en Capital af 200 Rd. Spec. til fattige Studentere. Denne Capital ſtod paa Rente hos Jacob Grubbe til Røgle, men tabtes ved Debitors Ueſterrettelighed eller Fallit efter den ſvenſke Krig i Aarene 1658 ff. *).

LXVI. Det Stougaardſke Legat

oprettet af Chriſtian Stougaard, Doct. Medic. og Prof. Eloqvent. ved Kiøbenhavns Universitet, ſom kort før ſin Død († 1645) teſtamenterede 300 Rd. Spec., hvoraf Renten aarlig ſkulde gives til en fattig ſkikkelig Student, fornemme-

*) Hofman I. S. 211 f.

lig af hans egne Paarørende. Capitalen, som af Arvingerne blev indbetalt 1648, tabtes, ligesom den forrige, ganske hos den ovennævnte Jacob Grubbe til Røgle *).

Endskiønt disse tre Legaters Capitaler saaledes ere forkomne, bør deres Stifteres gode Hensigt ikke mindre paaskiønnes og deres Navne ikke forbigaaes, hvor Talen er om dem, som ved private Stiftelser til den studerende Ungdoms Bedste have givet hæderlige Beviser paa deres Gavnelyst, deres Agtelse for Videnskabelighed og deres Erkiendtlighed mod den Høiskole, som de skyldte saavel deres lærde Dannelse som de udvortes Fordele, hvortil denne havde banet dem Veien.

b) et, som mueligen engang kan tilfalde Universitetet, nemlig:

LXVII. Det Londeman-Rosenkroneske Legat.

Edvard Londeman, i nogle Aar Professor ved Kiøbenhavns Universitet, siden Lector Theologiæ i Bergen med Biskops Character, adlet med Tilnavn af Rosenkrone, fik i Aaret 1749 Kongl. Tilladelse til at oprette den adelige Sædegaard, Rosendal, i Bergens Stift, som allerede havde Privi-

*) Hofman I. S. 209 — 212.

legier af et Baronie, til et Stamhuus for sine ægte Børn og Descendenter. I Erectionsacten af 9 Sept. 1749 er det i §. 15 bestemt, at, hvis den første Stamherres ægte Afkom skulde aldeles uddøe, skal hele Stamhuset med alle dets Eiendomme, Herligheder og Rettigheder tilfalde Kiøbenhavns Universitet, og af sammes visse Indkomster samles en Fond, hvoraf skal funderes og i fuldkommen Stand sættes et Collegium, som skal føre Navn af de Rosenkroners Collegium academicum *). Bemeldte Stamhuus Rosendal er nu, efterat Geheime-Conferenzraad Greve M. G. de Rosenkrone i Aaret 1811 ved Døden er afgaaet, ved Arv tilfaldet dennes Søstersøn Major, Baron H. Christ. Hoff de Rosenkrone.

Iøvrigt bemærkes, at ved Universitetet endnu haves nogle andre Legatcapitaler, som i det Foregaaende ei ere ommeldte, fordi de efter deres Bestemmelse ikke egentlig komme Universitetet selv tilgode eller have nogen umiddelbar Forbindelse med dets Diemed og Institutter, f. Ex. Dr. Caspar Bartholins Legat, deels til fattige Disciplei Frue Skole, deels til Huusarme i Kiø-

*) Udførligere Underretning om denne Disposition samt om Fundators Descendentere findes hos Baden II. S. 159 — 162.

benhavn, Etatsraad Rasmus Bartholins til Huusarme ꝛc.

Kaster man nu et Blik paa samtlige de foranførte, til trængende Studerendes Understøttelse eller andet academisk Øiemed bestemte, Donationer, saa tilbyde sig adskillige ikke uinteressante Bemærkninger.

Først er det ikke lidet paafaldende, at i en Række af over 270 Aar, som ere forløbne siden Universitetets Reform i Aaret 1539, saa meget faa af de gamle adelige Familier, som især i det sextende og syttende Aarhundrede besadde saa store Rigdomme, kunne nævnes som Universitetets Velgiørere. Desto taknemmeligere skulle dets Aarbøger opbevare Navnene Friis, Griis, Moltke, Rosenkrantz, Skeel, Thott, Walkendorph.

For det andet giver Forholdet imellem deres Antal, som af enhver Borgerclasse *) have attraaet, ved academiske Legaters Stiftelse at fremme Universitetets Øiemed og for saavidt Fædrelandets Tarv, Anledning til en Sammenlig-

*) Den Kongelige Families Legater altsaa ikke heri indbefattede.

ning, som indeholder Stof til adskillige Betragtninger. Dette Forhold er følgende:

Professorer ved Kiøbenhavns Universitet eller deres Enker		26
Civile Embedsmænd, høiere og lavere		17
Geistlige Embedsmænd		
a) Biskopper og deres Enker	6	14
b) Præster	6	
c) Klokkere	2	
Private Lærde og Videnskabsyndere		7
Proprietærer		3*)
Kiøbmænd		1**).

For det tredie. I det sextende Aarhundrede findes kun eet Legat at være af Private stiftet ved Universitetet, nemlig det Frisiske. I det syttende Aarhundrede tæller man derimod 27, og der ere visse Familier, f. Ex. den Brochmanske, Fuirenske og Bartholinske, der ligesom kappedes med hinanden om, paa saadan Maade at vise deres Velvillie mod Universitetet. Belsbet af de Summer, som i dette Aarhundrede flere academiske Lærere saae sig istand til, ved

*) Nemlig J. Rosborg (Eier af Haraldslund i Jylland), D. Tonboe og H. Wissing; Biskop Londemans eventuelle Legat er her ikke iberegnet.

**) Og denne eene dog boende udenrigs.

deres testamentariske Dispositioner at skiænke Universitetet, opvække en behagelig Forestilling om det Velhavende i deres oeconomiske Forfatning. I det attende Aarhundrede oprettedes ved Universitetet 38 nye Legater, og det nittende Aarhundrede har allerede forskaffet det 4, af hvilke det Moltkeske er det vigtigste.

Samtlige academiske Legater, saa forskiellige endog deres særegne Bestemmelser maatte befindes at være, alt efter Tidernes og Fundatorernes Smag, Synsmaade og specielle Hensigt, vidne ei blot om Stifternes Taknemmelighed eller Velvillie mod Universitetet, men ogsaa, hvilket giver denne Velvillie et forøget Værd, om deres Agtelse for Høiskolens store og velgiørende Diemeed.